

УДК 658. 1

Анісімова О. М.,*кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економічної теорії Державного навчального закладу “Приазовський державний технічний університет”*

АНАЛІЗ СВІТОВОГО РИНКУ МЕТАЛОПРОДУКЦІЇ

У статті проведено аналіз світового ринку металопродукції в динаміці від 2005 до 2010 рр. Проаналізовано структуру виробництва та споживання металургійної продукції у 2010 р. за регіонами світу, структуру обсягу експорту та імпорту металургійної продукції в світі.

Ключові слова: *металопродукція, світовий ринок, виробництво, споживання, експорт, імпорт.*

В статье проведен анализ мирового рынка металлопродукции в динамике от 2005 до 2010 гг. Дан анализ мировой и региональной структуры производства и потребления металлургической продукции, показана структура объемов экспорта и импорта металлургической продукции.

Ключевые слова: *металлопродукция, мировой рынок, производство, потребление, экспорт, импорт.*

The article analyzes the global steel market in the dynamics from 2005 to 2010. The analysis of global and regional patterns of production and consumption of steel products, shows the structure of exports and imports of steel products.

Key words: *Metal Products, the world market, production, consumption, exports, imports.*

Постановка проблеми. Для світової металургійної галузі 2010 рік не був кризовим. Ціни на сталеву продукцію стабільно збільшувалися. За оцінками фахівців “World Steel Association” (WSA), попит на прокат в останні кілька тижнів 2010 р. виявився більшим від очікуваного, через що на ринку виник певний дефіцит пропозиції, особливо помітний у США. Багато нових ринкових країн і країн, що розвиваються, на чолі з Китаєм та Індією мають перспективи щодо підвищення темпів зростання, через що перед урядами цих країн можливо постане проблема можливого перегріву економіки [5]. Водночас у більшості західних держав посткризове відновлення буде проходити повільно й тяжко. Для України металургійна галузь дуже важлива, тому що це одна з основних бюджетотворюючих галузей, які отримують прибутки, а також є головною експортною галуззю, яка забезпечує надходження іноземної валюти в Україну. Потрібно усвідомити роль української металургії в сучасних глобалізаційних процесах збалан-

сованого (сталого) розвитку, і зробити потрібні кроки в напрямку зростання високотехнологічного розвитку галузевих підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні і методологічні аспекти вдосконалення управління металургійною промисловістю, окремими її галузями і підприємствами в умовах ринку та світової економіки розроблялися світовою і вітчизняною наукою віддзеркалення в працях таких визначних фахівців металургів та економістів-практиків: А. І. Амоша, І. К. Бистряков, В. І. Большаков, П. І. Гайдучський, А. С. Гальчинський, О. О. Гетьман, О. М. Гончарова, В. М. Глушков, С. Д. Дзюбик, С. Б. Довбня, К. Ф. Ковальчук, М. С. Кузнецов, Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова, В. Ф. Палій, Ю. М. Пахомов, В. С. Савчук, А. Г. Семенов, М. Т. Чумаченко та ін. Але для адаптації промислових підприємств необхідно провести аналіз світового ринку металопродукції.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є аналіз виробництва металургійної продукції в світі, зокрема залежно від регіону, від розміру компаній, від розміру реалізації та обсягів споживання металургійної продукції, від обсягів експорту та імпорту. Завданнями дослідження полягають у визначенні провідних регіонів, які є найбільш конкурентоспроможними на світовому ринку металопродукції.

Виклад основного матеріалу. Розвиток металургійної промисловості та її розміщення залежить від наявності сировини і палива та попиту на метал. У минулому основна частина металургійних заводів, що випускали чорні метали, розміщувалась біля вугільних басейнів або в районах залягання залізних руд. Сьогодні також виділяються металургійні райони на базі паливних ресурсів (Рур, Пітсбург, Донбас, Кузбас, Сілезія, або рудних залягань (Лотарингія, Кривий Ріг, Урал, КМА) [2]. Освоєння нових родовищ залізної руди і палива супроводжується розвитком на їх території чорної металургії (Індія, Бразилія, Китай). Однак на розміщення заводів все більший вплив має транспортний фактор і кон'юнктура ринку. Внаслідок їх впливу великі металургійні підприємства розміщуються на шляхах перевезення сировини і палива або поблизу ринків збуту. Таким шляхом розвитку характеризується металургія Японії, Італії, Республіки Кореї – країн, що не мають власних сировинних і паливних баз. Сьогодні актуальною проблемою розвитку і розміщення чорної металургії світу є проблема ефективного використання вторинних ресурсів (металобрухту). З вторинних ресурсів виплавляється 1/3 чорних металів, що використовуються у виробництві [3].

Проведемо аналіз сучасного стану світової металургійної галузі. У табл. 1 та 2 наведена динаміка та структура виробництва металургійної продукції.

Таблиця 1
Динаміка виробництва металургійної продукції у світі
у 2004-2010 рр., млн. т.

Реґіон	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Європа	333,8	355,1	364,5	342,2	265,5	314,9
ЄС (27)	195,6	207,0	209,7	198,0	138,8	172,9
СНД	113,2	119,9	124,2	114,3	97,6	108,5
інша Європа	25,0	28,2	30,6	29,9	29,1	33,5
Північна Америка	127,6	131,8	132,6	124,5	82,4	111,8
США	94,9	98,6	98,1	91,4	58,2	80,6
Південна Америка	45,3	45,3	48,2	47,4	37,8	43,8
Африка	17,9	18,7	18,7	17,0	15,2	17,5
Ближній Схід	15,3	15,4	16,5	16,6	17,7	19,6
Азія	595,5	672,3	756,9	771,0	804,9	897,9
Китай	353,2	419,1	489,3	500,3	573,6	626,7
Японія	112,5	116,2	120,2	118,7	87,5	109,6
Австралія та Океанія	8,6	8,7	8,8	8,4	6,0	8,1
Світ	1144,0	1247,3	1346,2	1327,1	1229,5	1413,6

З табл. 1 та 2 випливає, що найбільшим виробником металургійної продукції в світі є Азія, значну частку у світовому виробництві також займає Європа. За період 2005-2010 рр. спостерігається зниження частки Європи у виробництві металу на 6,9% у 2010 р. у порівнянні з 2005 р. та зростання частки Азії на 11,4% у 2010 р. у порівнянні з 2005 р.

Таблиця 2
Структура металургійної продукції у світі у 2004-2010 рр., %

Реґіон	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Європа	29,2	28,5	27,1	25,8	21,6	22,3
ЄС (27)	17,1	16,6	15,6	14,9	11,3	12,2
СНД	9,9	9,6	9,2	8,6	7,9	7,7
інша Європа	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4
Північна Америка	11,2	10,6	9,8	9,4	6,7	7,9
США	8,3	7,9	7,3	6,9	4,7	5,7
Південна Америка	4,0	3,6	3,6	3,6	3,1	3,1
Африка	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,2
Ближній Схід	1,3	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4

Азія	52,1	53,9	56,2	58,1	65,5	63,5
Китай	30,9	33,6	36,3	37,7	46,7	44,3
Японія	9,8	9,3	8,9	8,9	7,1	7,8
Австралія та Океанія	0,8	0,7	0,7	0,6	0,5	0,6
Світ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Якщо проаналізувати частки виробництва всіх регіонів світу, то спостерігається зниження долі виробництва у 2010 р. у порівнянні з 2005 р. регіонів Північної, Південної та Центральної Америки, Європи, Африки, Близького Сходу, Азії та Австралії та Океанії, а доля Азії – зросла. З країн Азії найбільшим виробником металургійної продукції є Китай (44,3% у 2010 р.). У структурі виробництва металургійної продукції у світі найбільшу частку займає 63,5%. Європа займає 22,3%, найменшу частку – Австралія та Океанія [4, с. 43].

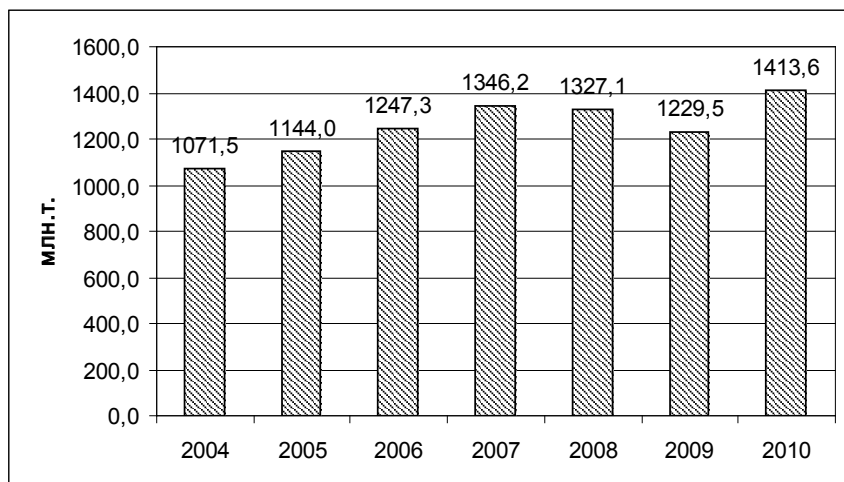


Рис. 1. Динаміка виробництва металургійної продукції у світі у 2004-2010 рр.

На рис. 1 наведена динаміка виробництва металургійної продукції у світі у період 2004-2010 р. Таким чином, виробництво металургійної продукції у світі до 2007 р. зростало. У 2008 р. темп зниження обсягів виробництва у порівнянні з 2007 р. становив 1,4%, а у 2009 р. у порівнянні з 2008 р. – 7,4%.

До недавнього часу найбільшим виробником чорних металів у світі були США. Сьогодні на перше місце вийшла Японія (понад 100 млн. т. сталі на рік). Провідну роль у виробництві сталі посідають також Китай, Німеччина, Україна, Росія, Італія, Канада, Бразилія та ряд інших країн [7].

Найпотужніші комплекси виробництва чорних металів з повним циклом у світі сформувалися у Донбасі, на Уралі, в Кузбасі, Рурському басейні, в Лотарингії, Верхній Сілезії, Пенсільванії (США) та ін. Ряд великих металургійних комбінатів розміщені біля великих транспортних вузлів, зокрема в акваторії морських портів. Потужні комплекси розміщені у Франції (Дюнкерк), Німеччині (Бремен), Італії (Генуя, Торонто), у США (гірло ріки Делавер), в Японії (Кобе). У табл. 3 наведено 10 найбільших країн-виробників металопродукції світу.

Таблиця 3
Найбільші країни-виробники металургійної продукції в світі, млн. т.

Ранг (2010)	Ранг (2009)	Країна	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	1	Китай	353,2	419,1	489,3	500,3	573,6	626,7
2	2	Японія	112,5	116,2	120,2	118,7	87,5	109,6
3	5	США	94,9	98,6	98,1	91,4	58,2	80,6
4	4	Росія	66,1	70,8	72,4	68,5	60,0	67,0
5	3	Індія	45,8	49,5	53,5	57,8	62,8	66,8
6	6	Південна Корея	47,8	48,5	51,5	53,6	48,6	58,5
7	7	Німеччина	44,5	47,2	48,6	45,8	32,7	43,8
8	8	Україна	38,6	40,9	42,8	37,3	29,9	33,6
9	9	Бразилія	31,6	30,9	33,8	33,7	26,5	32,8
10	10	Туреччина	21	23,3	25,8	26,8	25,3	29,0

За даними табл. 2 найбільшою країною-виробником металургійної продукції є Китай з обсягом виробництва – 626,7 млн. т. у 2010 р., обсяги виробництва Китаю з кожним роком зростають. Друге місце займає Японія, а третє – США. Україна у цьому рейтингу займає 8 місце з обсягом виробництва 33,6 млн. т. у 2010 р.

За даними рейтингу 30 найбільших компаній світу з виробництва металургійної продукції всі компанії-лідери було розділено за країнами-виробниками та складено табл. за приналежністю найбільших компаній світу до регіонів (2009 р.) (табл. 4).

Таким чином, загальний обсяг виробництва 30 найбільших країн світу становить 502,2 млн. т., що складає 40,8% світового виробництва металу. У структурі виробництва 30 найбільших країн світу компанії Азії займають 68,7%, а Європи – 19%. З країн Азії найбільшими є компанії Китаю, а з Європи – компанії СНД, особливо Росії.

Характерним у розвитку галузей кольорової металургії є те, що більшість промислово розвинутих країн не мають необхідних запасів сировини (за винятком США, Канади, Росії, Китаю). Сьогодні найпоширенішим ко-

льоровим металом є алюміній [5, с. 6]. Найбільшим виробником алюмінію у світі є США, які імпортують багато сировини і використовують власну дешеву електроенергію. Потужні алюмінієві комплекси діють у Росії, яка посідає друге місце після США (Волгоград, Красноярськ, Братськ та ін.). На третьому місці Канада. Великими виробниками є Австралія, Німеччина, Японія, Китай, Франція. В Україні діє Запорізький алюмінієвий комбінат і глиноземний завод у Миколаєві. Виробництво кольорових металів зосереджено переважно у розвинених країнах. Країни з нижчим рівнем економічного розвитку спеціалізуються на випуску концентратів і чорного металу.

Таблиця 4
Рейтинг 30 найбільших компаній світу
з виробництва металургійної продукції

Регіон	млн. т.	% (30 компаній)	% (світ)
Європа	95,6	19,0	7,8
ЄС (27)	29,2	5,8	2,4
СНД	59,9	11,9	4,9
інша Європа	6,5	1,3	0,5
Північна Америка	37	7,4	3,0
США	37	7,4	3,0
Південна Америка	14,2	2,8	1,2
Африка	0,0	0,0	0,0
Ближній Схід	10,6	2,1	0,9
Азія	344,8	68,7	28,0
Китай	121,6	24,2	9,9
Японія	63,3	12,6	5,1
Австралія та Океанія	0,0	0,0	0,0
Світ	502,2	100	40,8

Для аналізу світового ринку металопродукції доцільно зіставити обсяги виробництва і обсяги споживання металопродукції. На рис. 2 приведено обсяги реалізації металургійної продукції за регіонами світу у 2009 р.

Таким чином, найбільші обсяги реалізації спостерігаються в Європі 147 млрд. дол. Обсяги реалізації Азії становить – 98 млрд. дол. СНД з обсягом реалізації металургійної продукції займає 36 млрд. дол. Найменші обсяги реалізації спостерігаються у Ближнього Сходу. У структурі обсягів реалізації металургійної продукції найбільшу частку займає Європа – 45,1%. Частка Азії становить – 30,1%, СНД – 11,0%, Північна Америка – 6,4%, Південна та Центральна Америка – 3,7%; Африка – 2,1%. Найменша частка у Ближнього Сходу – 1,5%.

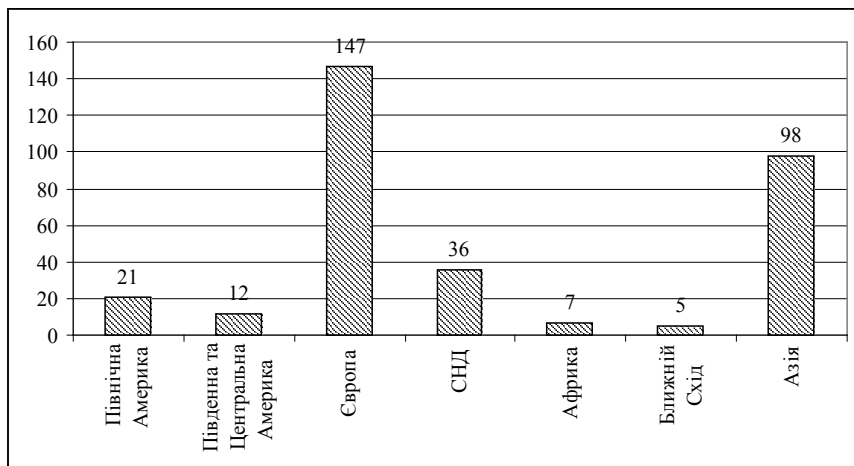


Рис. 2 Обсяги реалізації металопродукції за регіонами світу у 2009 р.

На рис. 3 наведено обсяги споживання металургійної продукції за регіонами світу у 2009 р.

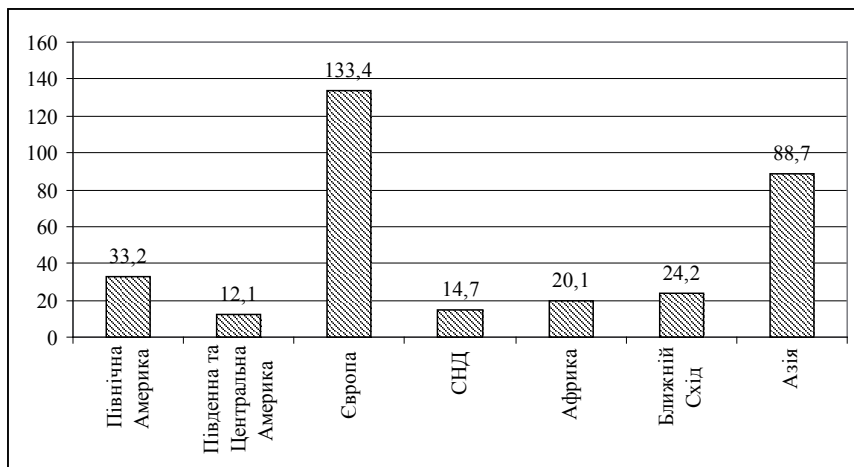


Рис. 3. Обсяги споживання металургійної продукції за регіонами світу у 2009 р.

З рис. 3 можна дійти висновку, що найбільші обсяги виробництва спостерігаються у Європі – 133,4 млрд. дол. На другому місці Азії –

88,7 млрд. дол. Також значні обсяги споживання спостерігаються у Північній Америці – 33,2 млрд. т. У структурі споживання найбільшу частку займає Європа – 40,9%. Частка Азії становить – 27,2%, а Північної Америки – 10,2%, Близького Сходу – 7,4%, Африка – 6,2%, СНД – 4,5%, Південна та Центральна Америка – 3,7%.

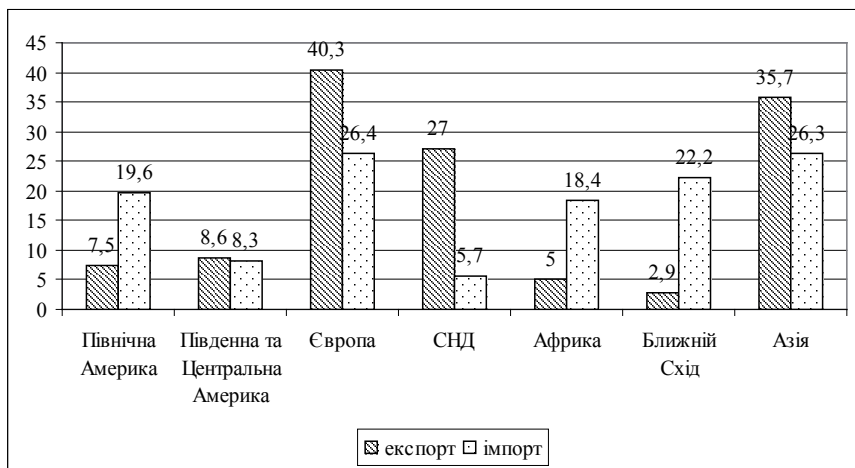


Рис. 4. Обсяги експорту-імпорту за регіонами світу у 2009 р., млрд. дол.

На рис. 4 наведено обсяги експорту-імпорту металургійної продукції за регіонами світу у 2009 р. Найбільші обсяги експорту металургійної продукції в світі спостерігаються в Європі – 40,3 млрд. дол., Азії – 35,7 млрд. т. та СНД – 27 млрд. т. Найбільшими імпортерами металопродукції у світі є Європа та Азія – 26,3 блн. дол. Найменшим – СНД. З рис. 4 випливає, що позитивне торгове сальдо спостерігається у Європі, Азії, СНД, Південній та Центральній Америці, негативне у Північній Америці, Африці та Близькому Сході. Найбільша частка в експорті металургійної продукції в світі спостерігається у Європі (31,7%). Частка Азії становить – 28,1%, а СНД – 21,3%, Південна та Центральна Америка – 6,8%; Північна Америка – 5,9%, Африка – 3,9%. Найменша частка у Близького Сходу – 2,3%. Найбільшу частку у світовому обсязі імпорту металургійної продукції має Європа – 20,8% та Азія – 20,7%. Близький Схід – 17,5%, Північна Америка – 15,4%, Африка – 14,5%, СНД – 11,0%, Південна та Центральна Америка – 6,5%.

Висновки. У 2010 р. обсяги виробництва металургійної продукції в світі зросли на 15%. Найбільшим виробником у світі є регіон Азії на її долю припадає 63,5% світового виробництва. Доля Європи у світовому виробництві металу становить 22,3%. Найменшим виробником металу є

Австралія та Океанія. З країн найбільшими виробниками є Китай, Японія, США, Росія, Індія, Південна Корея, Німеччина, Україна, Бразилія та Туреччина. Китай в обсязі виробництва металургійної продукції в світі займає 44%, Україна – 2%.

Згідно з рейтингом 30 найбільших компаній світу, вони виробляють 502,2 млн. т., що становить 40,8% світового виробництва. Найбільшими є компанії світу є компанії Азії (Китай) та Європи (СНД).

Незважаючи на те, що Азія є найбільшим виробником металургійної продукції в світі, Європа є лідером за обсягами її реалізації. Так, на частку Європи припадає 45,1% загального світового обсягу реалізації металургійної продукції, в той час, як частка Азії складає 30,1%. Найменші обсяги реалізації спостерігаються на ближньому Сході. За обсягами споживання металургійної продукції також лідирує Європа 40,9%, часта Азії складає – 27,2%. Найменші обсяги споживання у СНД.

Найбільшим експортером є Європа – 31,7%, частка Азії – 28,1% у світовому експорті металопродукції, найменший експортером є Африка – 3,9%. За обсягами імпорту Європа та Азія мають однакові частки у світовому обсязі імпорту металопродукції, які складає 20,7%. Найменшим імпортером є СНД – 4,5%.

Література:

1. Metal Bulletin: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.metalbulletin.com/>.
2. World Trade Organization: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.in.ua/>.
3. World Steel Association. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldsteel.org/index.php/>.
4. Гончарова О. М. Перспективи розвитку металургійних підприємств в умовах світової економічної кризи // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2009. – № 30. – С. 42-44.
5. Гайдукова Н. В Проблеми металургійної галузі України в період світової фінансової кризи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpdduu/du/2010_148/006.pdf.
6. Шимкович В. Економіка двох швидкостей: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2011/01/09/223290>.
7. Олейнікова А. О. Конкурентоспроможність продукції українських підприємств на міжнародних ринках: : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2009/Economics/44181.doc.htm.